maand
blad
van
de

humanistische
jongeren
gemeenschap

abonnement:
leden h.j.g. gratis
niet leden: f 2.--
per jaar

★

losse nummers:
f 0.25

★

postgiro 584802
t.n.v.
penningm. esse
humanistische
jongeren-
gemeenschap
te Hardinxveld

★

advertentie-
tarief
op aanvraag

Leest: DE VRIJDENKER

Weekblad ter verbreiding van de Vrije Gedachte.

Uitgave van Vrijdenkers Vereniging „De Dageraad" te Amsterdam.
Verschijnt wekelijks.
Abonnementsprijs: *f* 2,50 per kwartaal.

BELANGRIJK.

Voor leden van jongerenorganisaties stelt de afdeling Amsterdam van de Vrijdenkers Vereniging „De Dageraad" een beperkt aantal jaar-abonnementen tegen sterk gereduceerde prijs beschikbaar, nl. *f* 1,50 per half jaar bij vooruitbetaling.

Op te geven bij:
A. L. Meintser, Oude Waal 17, Amsterdam-C., Tel. 34016.

LIBERTYN

7e jaargang
nr 11
begin
januari
1958

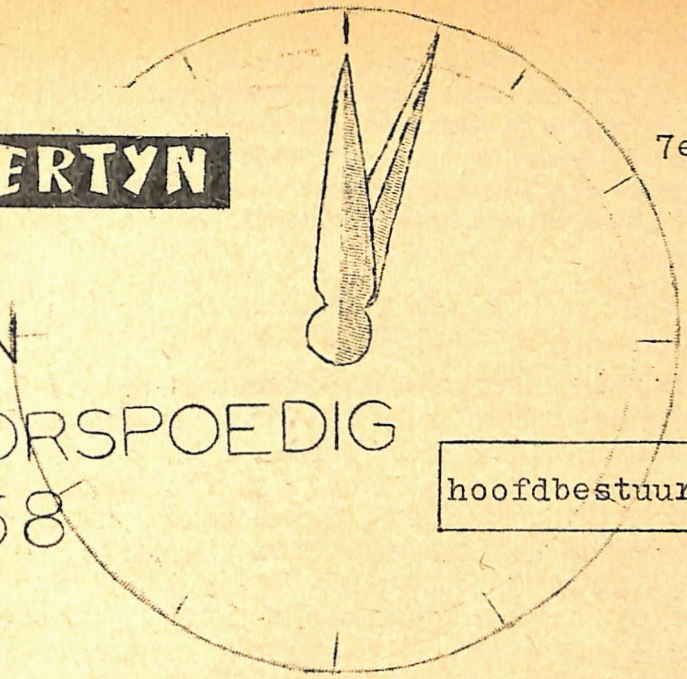

hoofdbestuur HJG

p f

"Als de beesten niet zo hadden gefeest
Waren er minder beesten en meer feesten
geweest "
Olalaping.

De schaarse nederlandse feestdagen hebben 'n nogal loodzwaar leitmotief. Het overheersend christendom is hier niet vreemd aan. Sommige weerspannige buitenkerkelijken trachten wat het leitmotief betreft terug te keren tot de geest en gedachte van onze rijn-afzakkende voorouders. Een moeilijke opgave. Niet alleen vanwege het feit der toenemende humaniteit, doch ook in kosmische zin is een en ander gefrustreerd, om dit woord maar eens naar voren te brengen. - De zaak is dat ik bij een tekort aan drinkgerei niet trapafwaartsga om trapopwaarts mijns buurmans schedeldak mede te voeren; die klier. Hoogstens zit in deze gedachte iets voor functionele ontwerpers, plastic schedeldakjes.
Het kosbiophisinaturologisch verband is danig ge-

wijzigd. Het wintert 's zomers en het zomert 's winters en de berenhuid is balmasqué-pak geworden. Ziehier enige facetten van problemen waar de moderne buitenkerkelijken mee worstelen om te zorgen dat we niet feesten om het feest alleen of alleen maar blij zijn omdat we vrij zijn. Zegt niet de gedenkdichter in vaste dienst, 2e klasse

VRIJ ZIJN ZONDER ZIN
GEEFT GEEN GEESTELIJK GEWIN

Hier ligt dus een probleem ter overdenking een probleem om er bij de jaarwisseling ao. 1980 op terug te komen . Bovendien hebben we dan het voordeel dat de commissie ter bestudering van dit vraagstuk, naar zij hoopt, omtrent dit tijdstip het rapport klaar heeft We zullen dan even als nu staan voor het feit van een jaarwisseling. De klapdeuren in het leven. Eenzijdige klapdeuren echter. Geen terug is meer mogelijk. Het toeklappen van de deur, langzaam voorbereid met de hymne Uren, da... etc., gaat vergezeld met piepers en toeters, met klappers en flappers en niet te vergeten de officiële "klap", de bronsbronstige sonore slagen van Europa's verenigd uurwerk Straatsburg. Van 8 tot 12 hebben we onder het genot van oliebollen en andere oude vaderlandse geneugten (Schiedam?) al dan niet aan een tijdig gereserveerd tafeltje lief en leed, top- en andere hits en

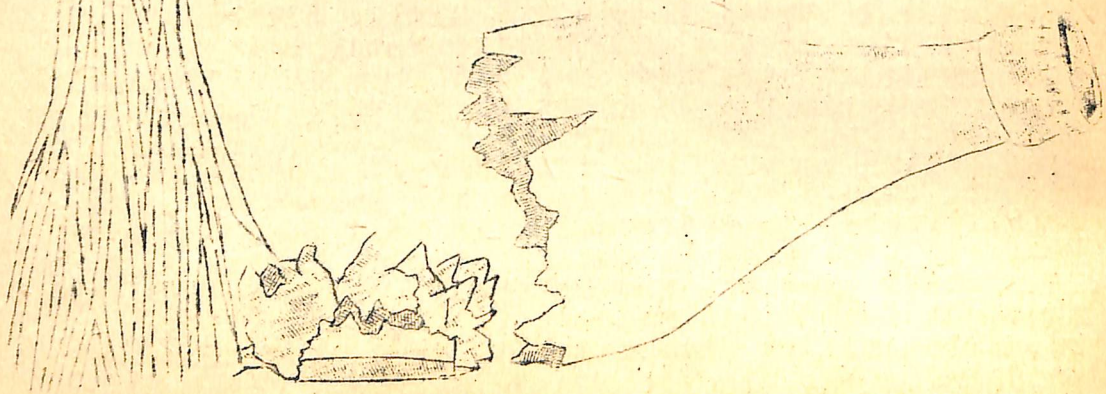

wat er nog meer achter ons lag, bekeken. Van 0.00 tot ? maken we de bollen op, de flessen leeg en.. werpen het oog in de nog duistere toekomst. Optimistisch opweg naar de volgende klapdeur. Terecht heeft men de eerste dag van een jaar vrijaf, terecht en met zin. Hoe zouden we anders de overstelpende vloed van nieuwjaarsboodschappen, -brieven en andere officiële documenten kunnen verwerken? Welk een genot om het Katterig Gevoel te voelen verdwijnen onder de sprankelende volzinnen die getuigen van durf en moed, kracht en vastberadenheid. Vastberaden treden we het jaar in, een jaar van confereren, congresseren, rapporteren, jubileren, vergadéren en marchanderen. Als vanouds.Als vanouds tot op de bodem. De fles is leeg, m'n pen is leeg, tot op de bodem.

2

'rede, uitgesproken ter herdenking van het feit dat Abraham de mosterd haalde

---

KUBISMUS

Ich liebe so sehr den Kubismus
Um das Gelb des reinen Apfelmus
Um die viereckigen Brusten
Wovon wir nicht wussten
In unserem reëllen Simplissmus.
wilbrand

COOL

There was an old lady in Oosterbeek
Who looked very broods and a little bleek
She called for a doctor who decently cake
He adviced her to put het bibs down in the wake
Discouraged she screamed out that's a big rot
strake. b.h.

ADAMS RIB

A young fellow called Flip
Did not belief in Adams rib
But a lovely lady from Zunderib
Diskissed this opinion on his underlip
And she married him in a wip.
e.

Poems made in Amsterdam.Copyright Hommes Publ.Cy.

Ik zou wel eens willen weten....

hoe DE GROENE Amsterdammer zich op 14 december voelde met haar hoofdartikel over Indonesië. De feiten van die dag waren: Soekarno met ziekenverlof. Géén gedwongen evacuatie van alle 50.000 Nederlanders. - In het hoofdartikel is vermeld: "Zonder onderhandelingen (over Irian, red.L.) gaat de evacuatie door. Er bestaat op dit punt geen verschil van mening tussen de Indonesische politieke leiders". 'tja, de kranteschrijvers, ook die van DE GROENE hebben soms moeite bíj te zijn en te blijven. De Libertijn-redaktie heeft er na die maand met niets dan feesten óók moeite mee. Daarom, zo verneem ik, zijn de gaten in deze Libertijn opgevuld met louter kolder. Plezierige afwisseling van alle politieke en levensbeschouwelijke kolder..

...

voor wie in DE VRIJDENKER de cursiefjes "De dwaze rechter" bedoeld zijn. Voor de vrijdenken? Dat ware open deuren intrappen. Voor de onvrijen? Kom nou... Men oordele. Toneel: rechter heeft voor zich beklaagde, wiens zoontje op zondag zou hebben gevoetbalt. Beklaagde protesteert. Rechter zegt: Dat kan wel zijn maar de zondag mag niet ontheiligd worden. Doek valt. Het staat in De Vrijdenker van 7 december 1957.

of je ook komt mee-jubelen, Pasen 1958, in De Bijenkorf te Nunspeet. En een Algemene Vergadering, én een Poolse landdag, én een feest, én als Bonte Chef Cees Luyendijk: jongens het kán niet op. En.. het hoofdbestuur laat mededelen dat het haar op verzoek van de

geachte clientele nogmaals gelukt is dit feest te leveren, rechtstreeks van een grote fabriek. Dit levert u voordeel, want: bij aankoop van f 20,- worden de reiskosten vergoed.
N.B. Wij halen u níet met een taxi af.

...

hoe de politie de dader zal vinden, zo redeneerde ik. Want in een oostwaards gelegen dorp werd aangifte gedaan dat "uit de tuin van de heer D boerenkool is ontvreemd". De ontknoping van deze diefstal kwam de daarop volgende week in het R... Advertentieblad. Als verdacht van diefstal van boerenkool is gearresteerd J.P. Verdachte werd aangehouden toen hij bij kruidenier F. vijf metworsten wilde kopen.

...

of jij je al eens hebt beraden over je aandeel in het werk dat verzet dient te woreen in de HJG, wil zij blijven voortbestaan. Ik meen te mogen stellen, dat de HJG trots kan zijn, steeds weer, op haar percentage actieve, denkende leden. "TRADITIE" is in de HJG een veel gesmaad woord. Laten wij ons ook eens 1 x een traditie gaan aanmeten, vindt

.. querilant ..

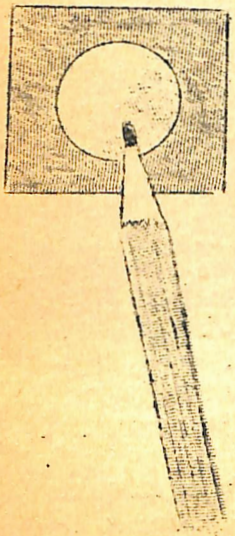

Het Hoofdbestuur der HJG deelt mede: Onne Klein te Hilversum, lid van het hoofdbestuur (2e voorzitter) is genoodzaakt wegens het aanvaarden van andere werkzaamheden zijn functie neer te leggen. Het hoofdbestuur doet het voorstel in Onne's plaats te benoemen Gerrit Kuiper uit Arnhem (oud-HBlid), die hiertoe bereid is gevonden. Tegencandidaten kunnen tot 15 januari 1958 worden ingediend bij Biny Luyendijk, secr., Minervalaan 54-IV, Amsterdam. Indien geen tegencandidaat wordt genoemd is Gerrit Kuiper tot de eerstvolgende Algemene Vergadering benoemd als HB-lid.

Feest in de BIJENKORF

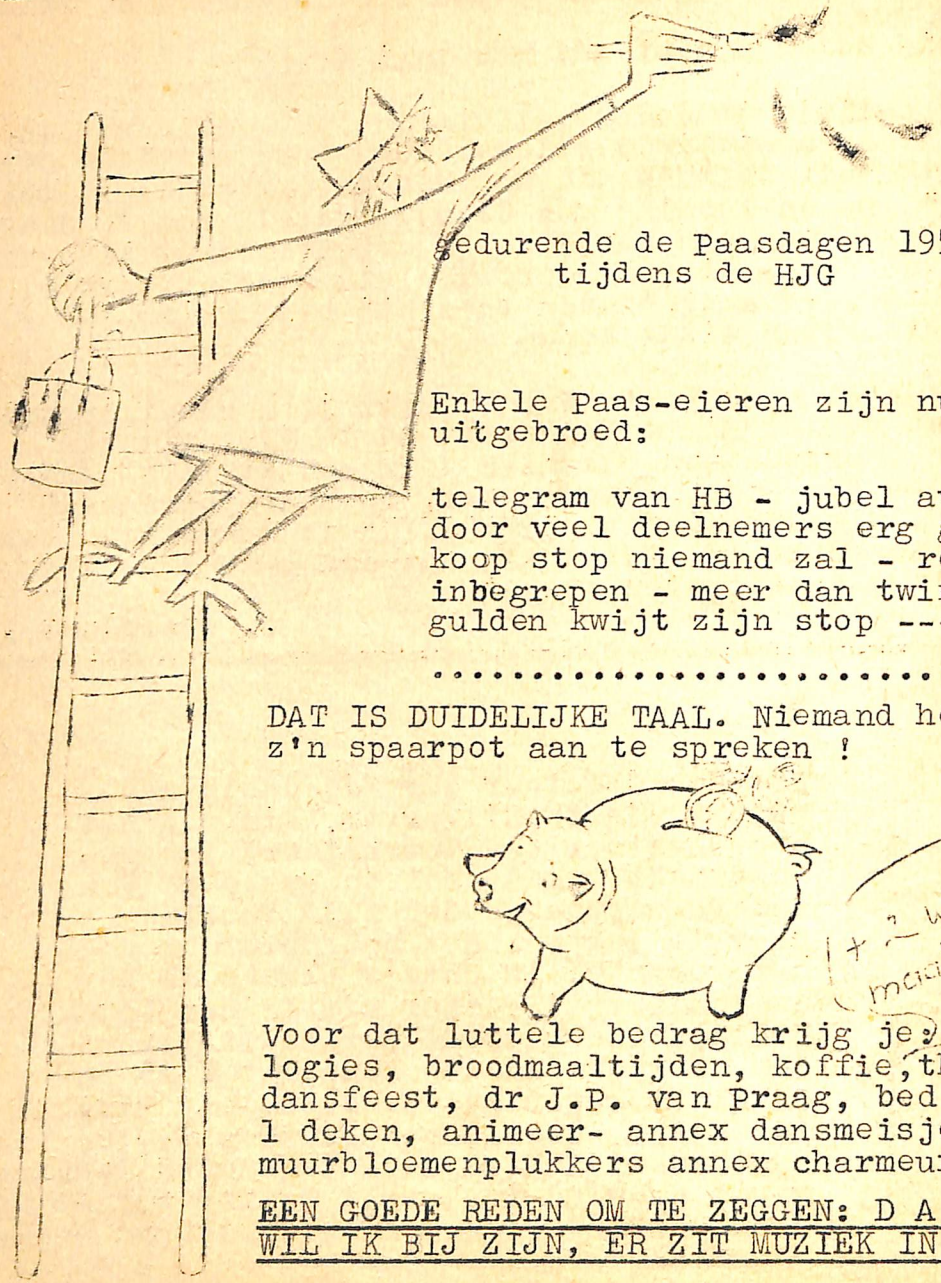

gedurende de Paasdagen 1958
tijdens de HJG

Enkele Paas-eieren zijn nu al uitgebroed:

telegram van HB - jubel av is door veel deelnemers erg goedkoop stop niemand zal - reis inbegrepen - meer dan twintig gulden kwijt zijn stop ------

.....

DAT IS DUIDELIJKE TAAL. Niemand hoeft z'n spaarpot aan te spreken !

Voor dat luttele bedrag krijg je: logies, broodmaaltijden, koffie, thee, dansfeest, dr J.P. van Praag, bed met 1 deken, animeer- annex dansmeisjes, muurbloemenplukkers annex charmeurs...

EEN GOEDE REDEN OM TE ZEGGEN: D A A R WIL IK BIJ ZIJN, ER ZIT MUZIEK IN !

RATIONALISTISCH HUMANISME VERWORPEN

Tertullius: De godsdienstige verklaringen zijn de alleronwaarschijnlijkste van alle en handhaven zich niettegenstaande dit gedurende duizenden jaren.

De Dageraad: Wij stellen ons op het standpunt van het rationalistisch humanisme.

Pater Jelsma in één zijner Plein-preken: Ik ga uit van een persoonlijke God, maar erken daarom wel, dat afgezien van dit uitgangspunt samenwerking op alle terrein mogelijk en wenselijk is.

Rudolf de Jong in Standpunt en Libertijn: Het moet toch mogelijk zijn, dat de HJG als "groep" een eigen geluid laat horen.

Een opmerking tijdens de laatste A.V.: De Jong en zijn vrienden streven a) naar een dogmatisch humanisme en b) naar aansluiting bij de rationalisten van De Dageraad.

Zo kan men met citeren doorgaan en de verwarring van de geesten groter maken. Bovenstaande zou bv. aanleiding geven tot volgende commentaar:

1e. In Nederland bestaan twee organisaties voor buitenkerkelijken: De Dageraad en het Humanistisch Verbond. - De Dageraad doet ten aanzien van het humanisme een duidelijke uitspraak. Het H.V. is minder duidelijk en de HJG doet in het geheel geen uitspraak.

2e. Uit 1e zou moeten volgen, dat De Dageraad meer aantrekkingskracht heeft dan het H.V. Het tegendeel is waar en wel omdat door de uitspraak van de vrijdenkers de weg voor velen, die verder denken dan het 19e eeuwse rationalisme, naar deze organisatie is afgesneden.

3e. Van kerkelijke zijde wordt de hand door de ruimdenkende geesten uitgestoken naar de humanisten (niet die der Dageraad) met de bedoeling door een open en eerlijk gesprek elkaars overtuiging beter te waarderen en te begrijpen. Ik wijs op de - met sukses - gehouden conferentie in de Drakenburgh bij Hilversum. Voor het humanistisch volksdeel was Mr J. in 't Veld aanwezig.

D. J. de Boer

Zou nu met H.V. of de HJG zich op het mijns inziens verouderde Dageraadsstandpunt stellen, dan zou men even

DOOFPOT

conservatief zijn als zij, die het humanisme verwijten stenen voor brood te geven.
4e Verwerp ik hiermee het door sommigen ingenomen standpunt dat de HJG als groep een uitspraak moet doen? Dat niet, want juist dat is beslist nodig, alleen niet in de zin zoals zij dat willen. Degenen echter, die verwijten aan hun adres richten in de geest van de AV-ganger, kunnen hier niets tegenover stellen.
De betogen door Arthur de Jong gehouden op de laatste twee Algemene Vergaderingen en de artikelen in de Libertijn van de vorige redaktie werden algemeen met geestdrift ontvangen maar zijn van hogerhand getorpedeerd en als het ware in de doofpot gestopt. Men vreesde, door zich achter de rationalisten te stellen, ledenverlies. Dat ledenverlies is toch gekomen. Aan de ene kant zijn zij uitgetreden, die teleurgesteld waren, dat na de duidelijke uitspraak van de voorlaatste A.V., de zaak op de oude voet is voortgegaan. De enige "oplossing" is geweest, dat men thans een nieuw bestuur en een nieuwe redaktie heeft, die een zgn "neutraal" standpunt innemen en zich maar op de propaganda hebben gegooid. Hoopt men hiermee de affaire te doen vergeten? Het andere verlies is te wijten aan de beruchte kampkwestie, maar dat is nu niet meer ter zake. - Duidelijk is dus, dat de HJG noch de rationalistische weg in kan slaan, noch op de oude voet kan voortgaan. Maar van beide is de laatste toch wel de slechtste.
Prof Bavinck heeft eens beweerd, dat deze tijd zich kenmerkte door een herlevend religieus besef. Deze uitspraak kan ik volkmen onderschrijven. De vorderingen van de psychologie hebben het 19e-eeuwse denken volkomen historie doen worden en de mens gewezen op de transcedente wereld, waar hij slechts door middel van het onbewuste kan binnentreden. Speciaal Jung heeft ons op dit terrein geweldig verrijkt. Het lijkt mij nuttig, dat wij zijn gedachtengang eens onder de loupe nemen. Dan zal blijken, dat er overeenstemming bestaat tussen Chris-

Rationalistisch humanisme:
3 verworpen ! ! !

DE REDE

tendom en Humanisme, niet in de vorm van een systeem, dus conformistisch, maar op basis van het grote gebod der naastenliefde. Christus heeft geleerd, dat de eerste twee geboden de belangrijkste zijn, en leert in de grond van de zaak het humanisme (Erasmus) niet hetzelfde? - Het gaat erom: bouwen wij in de wereld een menswaardig bestaan op voor allen, of blijven wij beweren, dat eerst ons systeem algemeen aanvaard moet worden. Kunnen wij dan zuiver rationalistisch of dogmatisch-theologisch redeneren? Dan zou men óf de mensen die erkennen, dat er meer is dan de rede in en buiten de mens, óf zij, die een andere overtuiging hebben, uitschakelen. - Pater Jelsma zegt: Men moet ons als redelijke mensen zien, en dan komt de Kerk in een ander licht te staan, namelijk als een gemeenschap van mensen, die niet genoegzaam zitten te mijmeren bij het bezit van de volle waarheid (rationalistisch: de rede!) maar als mensen die zelf voortdurend bezig zijn de waarheid te vinden, telkens meer en telkens waarachtiger, als mensen, die voortdurend hun handen vol hebben om de gemeenschap waarnaar zij ernstig streven te ontdoen van onvolmaaktheden en grove fouten, en die trachten de opdracht tot liefhebben zo goed mogelijk te vervullen.

De mens kan de wegen en de manieren, waarop hij in z'n jeugd de dingen deed, en die ééns goed waren, bijna niet afleggen, ook al is de schadelijkheid ervan reeds lang bewezen. Hetzelfde, alleen maar reusachtig vergroot, is het geval met de verandering van de historische instelling. Een algemene instelling stemt met een godsdienst overeen en de verandering van godsdienst behoort tot de pijnlijkste ogenblikken van de wereldgeschiedenis. Velen geloven echter, dat men alléen maar hoeft te zeggen, dat de formule van een belijdenis onjuist of ongeldig is, om hierdoor ook psychologisch bevrijd te zijn van alle traditionele uitwerkingen van de Christelijke of Joodse godsdienst. Men gelooft aan verlichting, alsof een verandering in de intellectuele instelling op één of andere wijze een diepere invloed op processen in het gevoelsleven of zelfs op het onbewuste zou hebben. Men vergeet volko-

EEN - DÉ

men, dat de godsdienst der afgelopen 2000 jaren een psychologische instelling is, een bepaalde wijze van aanpassing naar binnen en naar buiten. Hierdoor ontstond een bepaalde vorm van kultuur en werd een atmosfeer geschapen, waarop een intellectuele loochening ervan in het geheel geen invloed heeft. Het zou echter een betreurenswaardige vergissing zijn, als men mij nu ging verwijten het op een akkoordje met de godsdienst te willen gooien, of met een Godsbewijs in moderne trant te willen komen. Volgens Jung bestaat er een archetypisch d.i. verheeld, beeld van een Godheid, en dat is alles, wat wij hieromtrent kunnen zeggen. In de physica kunnen wij een gods**begrip** ontberen. Het humanisme zal dit gezien zijn geestelijke achtergrond nimmer kunnen. Het godsbegrip, zo zegt Jung, is een zonder meer noodzakelijke psychologische funktie van irrationele aard, die helemaal niets te maken heeft met de vraag naar het bestaan van God. Want deze laatste vraag kan door het menselijk verstand nooit beantwoord worden; nog minder kon een of ander bewijs geleverd worden voor het bestaan van God. Nietzsche zei: God is dood. - Het zou echter juister zijn om te zeggen: "Hij heeft ons beeld afgelegd, waar vinden wij HEM terug". Dat wijst dus op het zoeken naar een en niet het vaststellen van de waarheid. - In het begin was de Godsontkenning onvermijdelijk. Toen men de troon van God niet tussen de sterren kon ontdekken, trok men hieruit de konklusie, dat God in het geheel niet bestond. Een tweede onvermijdelijke dwaling was: "indien God dan nog iets is, dan moet hij een illusie zijn, die op bepaalde motieven berust, bv. op de wil tot macht of op verdrongen sexualiteit.

Het Christendom is niet het lidmaatschap van een kerk. Dat zou heden betekenen: een terugval in het statische, terwijl bekend is, dat juist door humanistische invloeden het Christendom dynamisch is. Alles wat wij denken, is de vrucht van de Christelijke Middeleeuwen. Dit is niet door de verlich-

ARMOEDE

ting uitgevlakt. Zelfs de wijze waarop men verlicht is Christelijk. Daarom is de Christelijke wereldbeschouwing een feit dat niet weggerationaliseerd kan worden. Echter niet alleen dragen wij het Christelijke stempel; evengoed ook datgene wat vóór het Christendom bestond. Men zou het Christendom kunnen aanduiden als een kathedraal gebouwd boven een heidense tempel. Het is alsof men vergeten is, dat deze zich nog altijd onder de kathedraal bevindt. Het vóór-Christelijke is door gebrek aan kultuur van de ziel niet ontwikkeld en blijven steken. Heden is echter weer de Christelijke kultuur op ontstellende wijze hol. Zij is een uiterlijk vernis, de innerlijke mens is er niet door beroerd en daarom is hij er ook niet door veranderd. De Christen heeft in zijn ziel geen gelijke tred gehouden met de uiterlijke ontwikkeling.

In een tijd, waarin een groot deel van de mensen het Christendom begint af te leggen, is het wel de moeite waard om duidelijk in te zien, waarom men het eigenlijk heeft aangenomen. Men heeft het aangenomen om te ontkomen aan de ruwheid van de oudheid. Zodra wij het Christendom afleggen, dringt de uitgelatenheid zich dadelijk op de voorgrond (zie leven in grote steden). We zien hier hetzelfde gebeuren als bij de enkeling, die een bepaalde vorm van overdracht aflegt en geen nieuwe gevonden heeft. Onvermijdelijk zal hij de oude weg weer benutten, zeer ten nadele van zijn eigen persoon , want de wereld rondom die weg is sedertdien erg veranderd.

De ontwikkelingsgeschiedenis van het Protestantisme is als een beeldenstorm. De ene muur na de andere viel weg. Toen de autoriteit van de kerk eenmaal aan het wankelen was geraakt, was het vernietigingswerk ook niet al te moeilijk. Nu is slechts een armoede aan symbolen overgebleven. Hierdoor is ook de kracht van de kerk verdwenen, zij is als een vesting, die beroofd is van haar bastions en kazematten. Ofschoon 't eigenlijk een jammerlijke ineenstorting is, die het historische gevoel smartelijk aandoet, zo is toch het

GEZAG

uiteenvallen van het Protestantisme in ongeveer 400 sekten een onbedrieglijk bewijs voor het feit, dat de onrust groeit. De Protestantse mens, voor wie niets meer is overgebleven dan de historische gestalte van Christus, een veel omstreden Godsbegrip en een moeten-geloven, wat hem - de hemel weet het - maar zeer onvolkomen gelukt, is eigenlijk uitgesloten in een wereld, waarvoor de natuurlijkehistorische mens eenvoudig huiverig is. Het voordeel is natuurlijk, dat de Protestantse mens niet direkt gelooft op gezag, maar zich vrijer kan bewegen dan de Rooms katholiek.
Zodra de dogmatische beperkingen neergehaald waren en de rite de autoriteit van zijn werking verloren had, stond de mens tegenover zijn innerlijke ervaring zonder de bescherming en de leiding van dogma en kultus. Het Protestantisme heeft hoofdzakelijk de fijnere nuancen van het Christendom verloren. Dit is niet bedoeld als waarde-oordeel, maar alleen een vaststelling van feiten. Het gezag der kerk werd vervangen door het gezag der bijbel. Het geloof in dit boek is echter bijzonder gedaald na de wetenschappelijke kritiek op het Nieuwe Testament. Het is een feit, dat een groot aantal ontwikkelde mensen uit de kerk zijn getreden of volkomen onverschillig zijn geworden onder invloed van de wetenschappelijke verlichting. De gehele hedendaagse geestelijke ontwikkeling is noodlot. Noch het Protestantisme, noch het Humanisme zijn hieraan schuldig. De hervorming schafte de funktie van de kerk als bemiddelaarster voor het grootste deel af en herstelde weer de persoonlijke verhouding tot God. Het godsbegrip werd hoe langer hoe subjektiever. En wat is er heden-ten-dage overgebleven:

a. Een groep mensen, die gelooft uit traditie
   a1 De Rooms katholieken op gezag
   a2 De Protestanten uit vrees (de predestinatie-leer)
b. Een groep mensen, die in het geheel niet meer

NOG NIET...

gelooft. Door het toenemende individualisme en het zuiver-wetenschappelijke denken is het symbool en het godsbegrip voor hen verdrongen.

c. Een helaas kleine groep mensen, die de fouten van de Christelijke Kerk erkent en bovendien weet, dat aan de andere kant het rationalisme een te klein terrein omvat om voor de Christelijke Kerk in de plaats te treden.

- De groepen onder a worden steeds kleiner en er is doorstroming ontstaan naar b. De afval van het Christendom is daarom zo erg, omdat hiervoor niets in de plaats treed. Met het loslaten van de dogma's en het gezag heeft men de leer van de naastenliefde in de steek gelaten. Wanneer wij nu konkluderen, dat de laatste groep mensen, noch Rooms katholiek, noch Protestant en evenmin Humanistisch genoomd kan worden, dan blijkt, dat de eenheid van deze groep niet door een leerstellig gezag, noch door een schisma wordt gevormd, maar slechts door het onderling begrijpen van de leden. Men is gaan begrijpen, dat de oude waarde in ere hersteld moet worden en dat dit meer is, dan de mens zich bewust is. Men wil samen zoeken naar de waarheid omtrent ons bestaan. De Rooms katholiek en de Protestant noemen hun uitgangspunt God. De Humanist kan en moet dan spreken van het oerbeeld, geschetst in mijn bovenstaand betoog. Maar niet de scheiding is belangrijk. Men gaat tenminste ergens van uit.

-- Dit doet de HJG (nog) niet. Men sukkelt liever op de bekende wijze door, scheldt een beetje op de traditie, maar weet niet, dat ondertussen de geest der tijd een wending neemt, die, als men zich hier niet bij aansluit, de HJG tot de traditionalisten zal laten behoren, iets waar men nu altijd zo tegen is (en terecht). Daarom was het appel van Arthur de Jong zo belangrijk. Hij bood ons tenminste een oplossing aan, al had ik liever iets in bovenstaande zin gezien.

D.J. de Boer

van 't Hoofdbestuur..

HANDENARBEID EN VRIJE EXPRESSIE-WEEKEND. Gedurende het laatste weekend in februari zal op veelvuldig verzoek een landelijk weekend worden georganiseerd (een werk-weekend) over handenarbeid en vrije expressie. De prijs en de plaats (vermoedelijk in 't midden van het land) zullen nader per circulaire worden bekendgemaakt. Er worden maximaal 40 deelnemers geaccepteerd. Stuur dus te zijner tijd het opgaveformulier met spoed terug.

KADERWEEKEND. Naar aanleiding van de in de onlangs gehouden gemeenschapsraadvergadering geuite wens belegt het HB in de loop van januari een kaderweekend in Amsterdam (organisatie van een pl. gemeenschap, samenstellen programma's etc.). Van elke pl. gemsch. zal hiertoe iemand door het HB op HB-kosten worden uitgenodigd.

HET HUMANISTISCH VERBOND vraagt: Voor de KINDERKAMPEN die het HV in de zomermaanden van 1958 weer in verschillende delen van het land gaat houden worden

LEIDSTERS en
LEIDERS

gevraagd. Minimumduur van een kamp: 1 week. Reis + verblijf vrij. Opgaven svp spoedig aan Olga X. Radovich, Mr P.N.Arntzeniusweg 16 te Amsterdam.

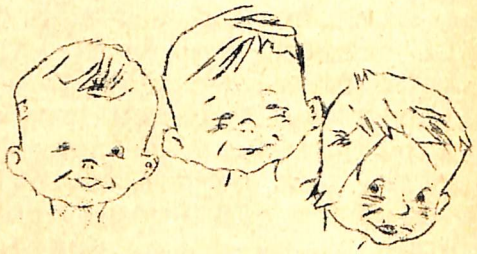

Dr J. P. VAN PRAAG. Er kan reeds worden medegedeeld dat Dr J.P. van Praag bereid is gevonden op de 2e Paasdag (tijdens de Jubel-Algemene Vergadering) een inleiding te houden over HUMANISME, DRIE GENERATIES. (1918 - 1958).

REFERENDUM. Vanaf deze plaats wordt nog verwezen naar het artikeltje 'referendum', elders in deze Libertijn.

--- --- ---

HAL ELLSON:
'ASFALTJEUGD'
BOEKBESPREKING.

Het begrip "asfaltjeugd" is, niet alleen in ons land maar onder andere adequate benamingen ook in het buitenland, na de oorlog in korte tijd een modewoord geworden. In ons land hebben wij publikaties gehad over de "nozems" en in onze dagbladen verschijnen met een vrij grote regelmaat berichten over de gedragingen van deze zgn. ongrijpbare jeugd in andere landen. Vooral de Verenigde Staten scijnen in dit opzicht een twijfelachtige reputatie te hebben, voorzover wij dit althans kunnen opmaken uit de fragmentarische berichten, die wij daarover hier kunnen lezen. Het mag dan ook een verdienste van de Uitgeverij Oisterwijk worden genoemd, dat deze de roman "DUKE" van Hal Ellson in een Nederlandse bewerking van Johan van Keulen onder de titel "Asfaltjeugd" voor het Nederlandse publiek bereikbaar heeft gemaakt.
Duke, de hoofdpersoon van het boek, is de 15-jarige leider van een New-Yorkse bende teenagers, jongelui van 13-19 jaar, die de illustere naam van de "machtige graven" draagt. De bende is vrijwel doorlopend betrokken bij de handel in marihuana-sigaretten, pleegt kleine diefstallen en organiseert zelfs een bordeel, waar de meisjes uit de buurt het "werk" doen en de jongens de rol van souteneurs vervullen. Daarbij leeft de bende onophoudelijk op voet van oorlog met een gelijksoortige bende in een andere buurt en met de politie. Vooral de gevechten tussen de twee bendes vormen een getrouwe copie van de wijze, waarop bijv. het Amerikaanse gangsterdom in een stad als Chicago zijn onderlinge vetes uitvecht, zij het dan dat deze jongelui niet over machinepistolen, maar "slechts" over gewone revolvers beschikken, waarvan zij echter een even reëel gebruik maken.
De handel in marihuana-sigaretten, die Duke zelf ook gebruikt en waaraan hij geleidelijk meer en meer verslaafd geraakt, betekent tevens zijn ondergang. Dat de sexuele relaties van Duke, welke als een normaal onderdeel van zijn leefwijze in dit boek even openlijk worden beschreven als dat ten aanzien van zijn andere activiteiten geschiedt, nu niet bepaald verfijnd zijn, behoeft - gezien het milieu - geen ver-

wondering te wekken. Toch is het misschien juist op dit ene terrein, dat Duke, die ons - hoe meer we hem al lezend leren kennen - met een diep medelijden vervult, minder te beklagen is dan jongeren van dezelfde leeftijd, die in een zgn.'net' milieu verkeren. Immers, deze laatsten dromen veelal van eenzelfde omgang met meisjes als Duke in de praktijk heeft, maar het blijft slechts bij onbevredigende wensdromen. Dat Duke door de regelmatige vervulling van deze wensen zich wezenlijk gelukkig voelt kan echter evenmin worden gezegd.
Samenvattend vinden wij hier in een zeer direkte stijl ge- of herschreven - dit is voor mij zonder over het origineel te beschikken niet uit te maken - roman met een tragisch en beklemmend karakter over het leven van één van die Amerikaanse teenagers, die samengevat worden met het begrip "asfaltjeugd". Het zou echter verkeerd zijn daarom dit boek, dat geschreven werd door Hal Ellson die jarenlang in de V.S. werkzaam was als specialist bij de reclassering van jeugdige delinquenten, ongelezen te laten. Integendeel, want ook in ons eigen land bestaat - zij het (nog) niet in de mate als in Amerika - een dergelijke bendevorming. Juist dezer dagen las ik in de Nederlandse bladen een bericht over een Haagse jongerenbende, die zich, eveneens onder leiding van een 15-jarige schuldig maakte aan diefstallen en chantage.
Men kan zich van deze jongeren afwenden, men kan ze straffen, men kan ze (Hardenberg) indirect tot kerkbezoek trachten te dwingen, maar men lost het probleem er niet mee op. Wil men deze jongeren werkelijk helpen, dan moet men beginnen met proberen ze te begrijpen.
Een goed hulpmiddel daartoe kan dit boek zijn, dat niet moraliseert, maar alleen indringend beschrijft. Niet statistisch, het verschijnsel van buitenaf beschouwend, maar van binnenuit, bezien door de bril en met het gevoel van deze Duke zelf. Juist ook als aanvulling op allerlei officiële en officieuse statistieken en enquetes betreffende jeugdcriminaliteit en -seksualiteit (een merkwaardige combinatie overigens) verdient dit boek m.i. stellig lezing. De prijs bedraagt f 8,90.

JHH.

Verheugend nieuws!!

ZOMERKAMP 1958 !

Ook dit jaar weer een HJG-ZOMERKAMP, dat zal worden gehouden op een prachtig kampeerterreintje op het heuvelplateau tussen Eupen en Malmedy, dus in één van de mooistgelegen delen van België.

Binnenkort: meer nieuws hierover ! ! ! ! ! !

Mededelingen van de REDAKTIE LIBERTIJN.

Rectificatie. Naar ons werd bericht, worden de cursiefjes op de voorpagina van Mens en Wereld niet geschreven door Dhr Van Straaten, zoals vermeld stond in de vorige Libertijn ("Winterslaap HJG").

Door ziekte is deze Libertijn wat later verschenen dan in de bedoeling lag. Bij het lezen van sommige artikeltjes zal een oudbakken oliebol u stellig weer in de gewenste sfeer brengen.

Kopij voor de volgende Libertijn svp uiterlijk 20 januari in het bezit van de redaktiesekretaris, Spijkerstraat 42 te Arnhem.

Correctie. De abonnementsprijzen van Mens en Wereld zijn inmiddels gewijzigd, en dus anders dan elders in deze Libertijn in een advertentie vermeld. Nu: HJG-leden f 3,-; leden HV f 5,-; niet-leden HV f 7,50; Buitenland: f 8,- per jaar.

Opgedragen aan de HJG-ers die nooit kopij sturen:

Denk niet dat ik je liefheb
Al lijkt het soms haast zoiets,
Er gaan velen naar de kermis
Om te kijken, en verder niets.

HET JAAR

Ik heb mijn hart niet te verliezen
Aan één maand of aan één seizoen,
Ik kan niet zo tevreden kiezen,
Zoo zeker als de kinderen doen.

De eerste leeuwrik in het voorjaar
Die met den dag op vleugels stijgt,
Is niet zoo zelfvergeten hoorbaar
Dat 't lied van herfst of zomer zwijgt.
En als de winter op de daken
Zijn sneeuw schudt en het grijze ijs
De zachte wateren doet kraken,
Terwijl de morgen kleumrig rijst;

Dan is het toch dezelfde einder
Die huis en hart besloten houdt;
De wereld wordt niet werklijk kleiner
Als de avond zich in nevels vouwt.

Ik houd van Zon en wind en regen,
Van sneeuw die op den drempel stuift,
Van bloemen langs de stille wegen
En van de zee die eeuwig ruischt.

In deze landstreek wil ik wonen
Het gansche, lieve, lange jaar
Zoo één met hemel, zee en boomen
Als met mijn eigen wimperpaar.

Adriaan Morriën
"Het Vaderland"
Uitg.Bezige Bij

GIJSBRECHT

Wanneer op de eerste januari Gijsbrecht, de heer Van Amstel, in de Stadsschouwburg te Amsterdam zijn triomftocht begint, maakt een groot deel der Nederlandse critici en recensenten zich op voor een wraakoefening op dat "onspeelbare" toneelspel van Vondel. De een verklaart de Gijsbrecht voor een zeventiende - eeuws museumstuk, de ander brengt het gebrek aan handeling naar voren, weer een ander noemt het toneelstuk een draak, omdat het voor deze tijd té verheven literatuur is. De meest gematigde beoordelaars vinden dat er aan de opvoering iets ontbreekt, dat de popularisering ervan onder de Nederlandse bevolking tegenhoudt. In de schouwburg zal het stuk jaarlijks niet meer dan 15- à 20-duizend mensen bereiken; via de radio is het vrijwel ongenietbaar; de televisie biedt meer mogelijkheden, maar mist het vermogen de juist voor dit stuk ommisbare sfeer van een belegering te brengen op een scherm in de huiskamer.

De regie van de Gijsbrecht is al driehonderd jaar een probleem. Wat moet een regisseur aanvangen met een toneeltekst, die vele monologen van vijftig tot honderd of meer versregels bevat? Wat met een dramatisch verloop, dat op zijn hoogtepunt - het meningsverschil tussen Gijsbrecht en Badeloch - door de verschijning van de engel Raphael voor ons gevoel 'keldert' om te eindigen met het vertrek van de kasteelbewoners dat alleen reliëf krijgt tegen de achtergrond van de voorspelde grootheid van Amsterdam. De regisseur worstelt met het vraagstuk hoe hij het treurspel van de ondergang van Amsterdam 'beleefbaar' maakt.
Maar de toeschouwer van de twintigste eeuw moet niet alleen de afstand 1957-Vondel, maar ook die van 1957-naar de middeleeuwen overbruggen. Want Vondel had slechts een boogspanning: hij projecteerde de zeventiende-eeuwse bloei van Holland achterwaarts op het moment dat de Kennemers en de Waterlanders Amsterdam belegeren; maar wij, vrijwel onbekend met het 17e-eeuwse Amsterdam, en nog minder wetend van de middeleeuwse verhoudingen, moeten steeds twee sprongen maken, als we de Gijsbrecht willen herbeleven. De regie heeft nog steeds niet alle middelen te baat genomen

om deze tweeslachtige motiefwisseling (17e-eeuw-middeleeuwen) ten volle weer te geven. Ik ben ervan overtuigd, dat er tussen de tekst meer toneelaanwijzingen zitten dan Johan de Meester wel meent. De monologen zitten vol dramatische momenten. Belangrijk is de reactie van de niet-sprekende personen op wat door de sprekende wordt medegedeeld.

Méér verborgen toneelaanwij - zingen dan de regisseur wel meent.

- Een zeventiende-eeuwse tekst kan men onmogelijk met twintigste-eeuwse begrippen herscheppen. De toeschouwers zullen met de acteurs, met de regisseur, ja met het stuk mee terug moeten naar het jaar 1638, waarin de Gijsbrecht voor de eerste maal opgevoerd werd. Dat men daarvoor de tekst minstens enkele malen gelezen moet hebben, staat vast. Wie dit niet doet, kan nog wel genieten van het stuk, maar hij zal er altijd buiten blijven staan. Groter is de kans, dan men zich afkeert en het traditiegetrouw ieder jaar afkeurt. Dát heeft Vondel noch verdiend, noch gewild, toen hij zíjn Gijsbrecht verantwoording liet afleggen over z'n gedrag in de moord op Floris V, en hem de wraak der omwonende plattelanders deed ondergaan.

Niet ieder is de liefde tot zijn land aangeboren, maar de belangstelling voor het menselijk patroon in de geschiedenis én in de weinige dramatische stukken die onze letterkunde kent, zou bij niemand moeten ontbreken.

En de Gijsbrecht van Amstel is in enkele gedeelten beestachtig onmenselijk, maar voor het overgrote deel zeer menselijk.

Men zal het "onspeelbare" stuk anders moeten regisseren, meer gericht op de tekst en het handelingselement. Dan eerst zal men de Gijsbrecht op de juiste waarde kunnen schatten.

Fries de Vries
Hilversum.

.....

INFORMATIE door redaktie Libertijn: Het Parool dd. 14 dec.'57, H.A.Gomperts:"VONDEL's GIJSBRECHT, gegarandeerd kasstuk". Uitvoerige beschouwing over achtergrond en regie.

Nederlandse Vereniging
voor
Sexuele Hervorming

Lidmaatschap *f* 4,— per jaar

In het „Verstandig Ouderschap" vindt U maandelijks een keur van artikelen over vraagstukken betreffende het menselijk geslachtsleven.

Inlichtingen bij het secretariaat:
BILDERDIJKSTRAAT 39 - DEN HAAG

Abonneert U op

MENS EN WERELD

verschijnt om de 14 dagen.

Abonnementsprijs: H.J.G.-leden *f* 2.— per jaar. Voor H.V.-leden *f* 3.50 per jaar. Voor niet-leden: *f* 6.— per jaar.

Redacteur: Dr. H. Bonger.

Redactie-secr.: H. P. Danz.

Administratie: Oudegracht 152, Utrecht, Telefoon 10163, Postgiro 304960.

Vaste medewerkers: Dr. J. C. Brandt Corstius; Dr. J. Brummelkamp; H. G. Cannegieter; Dr. A. L. Constandse; Hella Haasse; Drs. H. Herbers; P. Krug; J. B. Meyer; Dr. O. Noordenbos; Dr. J. P. van Praag; Dr. D. H. Prins; P. C. J. Reyne; Mr. Dr. H. J. Roethof; Mr. A. Stempels; Dra. L de Zwart.

DE KERKELIJKEN

zorgen voor hun wezen door het instandhouden van weeshuizen enz.

☆

BUITEN-KERKELIJKEN

zorgen voor hun wezen door zich aan te sluiten bij

DE WEZENKAS

vereniging tot opvoeding en verzorging van wezen op Humanistische grondslag.

☆

Vraagt inlichtingen omtrent het lidmaatschap bij de sekretaris,
W. de Haas,
Adm. de Ruyterweg 234 hs,
Amsterdam-W.

NIEUWS brengen is: recente feiten en gebeurtenissen zo snel en zo getrouw mogelijk weergeven.

Nieuwsberichten moeten, alvorens te worden gepubliceerd, allereerst op hun juistheid worden getoetst. Vervolgens moeten ze worden ontdaan van bijkomstigheden, die niet terzake dienen en die begripsverwarring kunnen bevorderen.

Om het eigenlijke nieuws op de juiste waarde te schatten, is het nodig ook de achtergrond te kennen. Een goed nieuwsorgaan geeft dus ook daarvan een zo zuiver mogelijk beeld, daartoe in staat gesteld door goed georiënteerde correspondenten, redacteuren en andere medewerkers.

Critische beschouwingen dienen tenslotte verschillende kanten van het nieuws in het licht te stellen.

Dat tezamen moet een getrouwe indruk geven, een heldere voorstelling van zaken, die voor de lezer de mogelijkheid schept, zèlf conclusies te trekken, zich een eigen oordeel te vormen of zijn oordeel te toetsen.

Alleen een deskundige redactie, journalistiek geschoold, kan een krant maken, die aan bovengestelde eisen voldoet. De N.R.C. met zijn merendeels academisch gevormde, deskundige redacteuren, die als journalist hun sporen hebben verdiend, onafhankelijk zijn van commerciële of politieke invloeden, streeft voortdurend naar het summum van betrouwbaarheid, zowel in haar nieuwsberichtgeving als in verdere voorlichting op allerlei gebied.

Als U geen NRC-lezer bent, gaat U dan eens na in hoeverre de NRC voldoet aan de hoge eisen, die aan een goed dagblad moeten worden gesteld. Graag laten we U daartoe de NRC enige weken op proef gezorgen, zònder dat U dat enige verplichting oplegt. Schrijft U even een kaartje of telefoneert U met de

NIEUWE ROTTERDAMSE COURANT

POSTBUS 824 ROTTERDAM TELEF. 111.000